

Dava Takibi ve Uyuşmazlıkların Çözümü ile Soruşturmalarda Güncel Gelişmeler

2024 Yaz

İçindekiler

Hukuk Uyuşmazlıklarında
Güncel Gelişmeler

İş Hukuku Uyuşmazlıklarında
Güncel Gelişmeler

Tüketici Uyuşmazlıklarında Güncel
Gelişmeler

İdare ve Vergi Hukukunu
İlgilendiren Güncel Gelişmeler

Anonim Şirketlerde Pay
Sahiplerinin Bilgi Alma ve İnceleme
Hakkı ve Bu Hakkın İcrasında
Karşılaşılan Sorunlar

Beyaz Yaka Suçları Perspektifinde
Pay Sahibi Uyuşmazlıkları

Giriş

Değerli müvekkillerimiz, meslektaşlarımız ve çalışma arkadaşlarımız,

2024 yılının ilk yarısını ve baharı uğurlarken, Türkiye’de yargı kararları ve yasa değişiklikleriyle ilgili hazırladığımız Dava Bülteni’nin 2024 Yaz sayısını sizlerle paylaşmaktan memnuniyet duyuyoruz.

Bu sayımızda yakın dönemde yayınlanan ve milletlerarası tahkim, iş davaları, hukuk uyumsuzluklarında zorunlu arabuluculuk kurumu ve kamu ihale hukukuna ilişkin dikkate değer bulduğumuz Anayasa Mahkemesi ve Yargıtay kararlarını derledik.

Bunun yanında, pay sahiplerinin bilgi alma ve inceleme hakkına ve bu hakkın icrasına ilişkin tecrübe ettiğimiz dikkate değer noktalarla ilgili düşüncelerimizi de sizlerle paylaşıyoruz.

2024 İlkbahar sayısında olduğu gibi, mevzuata uyum ve soruşturmalara yönelik faaliyet alanımızın bir parçası olan beyaz yaka suçlarını da hissedar uyumsuzlukları ekseninde değerlendirdik. Bu değerlendirmemize de bültenimizde yer vermekteyiz.

Keyifli okumalar dileriz. Yazılarımızla ilgili olarak dilediğiniz zaman bizimle iletişime geçebilirsiniz.

Bültenimiz vesilesiyle, yaklaşan bayramınızı tebrik eder, keyifli bir yaz tatili geçirmenizi dileriz.

Saygılarımızla,

Serdar Paksoy

Kurucu, Kıdemli ve Yönetici
Ortak Avukat
spaksoy@paksoy.av.tr

Simel Sarıalioğlu

Ortak Avukat
ssarialioglu@paksoy.av.tr

Hukuk Uyuşmazlıklarında Güncel Gelişmeler

Tahkim Sözleşmelerinin Geçerliliğinde İmza

Gerek Milletlerarası Tahkim Kanunu, gerek New York Konvansiyonu taraflar arasında akdedilecek tahkim sözleşmesinin yazılı olması gerektiğini ifade etmektedir. Her iki metne göre de, yazılılık şartının karşılanmış sayılması için, metnin taraflarca imzalanması veya taraflar arasında teati edilmesi gerekmektedir. Bu doğrultuda, zaman zaman mahkemeler nezdinde, üzerinde imza bulunmayan yazılı tahkim sözleşmelerinin tarafları bağlayıcılığı tartışılmaktadır. Mahkemeler, yazılı ancak imzasız tahkim sözleşmelerinin geçerliliğini irdelerken taraflar arasında teati şartının gerçekleşip gerçekleşmediğini ve tarafların tahkim iradelerinin bulunup bulunmadığını değerlendirmektedir. Nitekim Yargıtay 11. Hukuk Dairesi 11.05.2023 tarihli kararında, ticari bir sözleşmede tahkim şartının yer aldığı sayfanın imzalı olmaması nedeniyle ileri sürülen itirazı değerlendirmiştir.

Hakem kararının tenfizi talebiyle açılan davada davalı, hakem kararına konu olan 13.11.2013 tarihli sözleşmenin tahkim şartının yer aldığı sayfasında imzasının bulunmadığını; dolayısıyla tahkim şartının davalının iradesini yansıtmadığını ve kendisi için bağlayıcı olmadığını ileri sürerek tenfizin reddini talep etmiştir. İlk derece mahkemesi, davalının tahkim iradesi olmadığını kabul ederek davanın reddine karar vermiştir. Davacı, istinaf dilekçesinde, davalının 13.11.2013 tarihli sözleşmenin birebir aynısı olan 26.11.2013 tarihli başka bir sözleşmenin tahkim

şartını da içeren sayfası dâhil olmak üzere bütün sayfalarında imzasının bulunduğunu; bu suretle davalının tahkim iradesinin mevcut olduğunun kabul edilmesi gerektiğini ileri sürmüştür. Davacının bu iddiası istinaf mahkemesince kabul görmemiştir ve uyuşmazlık temyiz yoluyla Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin önüne gelmiştir.

Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, New York Konvansiyonu'nun yazılılık şartına ilişkin düzenlemesini de dikkate alarak tacir olan davalının sözleşmeyi imzalarken tamamını incelemiş olduğunun kabulünün gerektiğini ve sözleşmedeki imzasız sayfanın da tahkim iradesini yansıtabileceğini belirtmiştir. Buna uygun olarak da Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, sözleşmenin içeriği, kapsamı ve devam eden maddelerinin oluşturduğu bütünlüğü de dikkate alarak tahkim şartının davalı bakımından bağlayıcı olduğuna karar vermiş, istinaf mahkemesinin kararını bozmuştur.

Anılan karar, tahkim şartının bağlayıcılığı konusunda imzanın etkisi açısından dikkate değer bir karardır.

Tahkimden Önce Dostane Çözüm Yollarının Tüketilmesi

Tacirler arası bilhassa yabancılik unsuru veya teknik özellikler barındıran işlemlerde, taraflar arasındaki muhtemel bir uyuşmazlık için öncelikli olarak dostane çözüm mekanizmaları uygulamada sıklıkla öngörülmektedir. Örneğin, taraflardan birinin

bir sözleşme uyarınca ileri sürebileceği talep için öncelikle belirli bir süre için sulh zemini aranmasına, bu girişimden bir sonuç alınamaması halinde hakem veya mahkemeye başvurulmasına yönelik hükümler, basamaklı uyuşmazlık çözüm maddesi olarak kabul edilmektedir. Yargıtay 6. Hukuk Dairesi, 5.2.2024 tarihli kararında, uyuşmazlık çözüm maddelerinde zaman zaman ön koşul olarak kararlaştırılan, tarafların öncelikli olarak dostane çözüm yollarına başvurusu zorunluluğunun etkisini değerlendirmiştir.

Hakem kararının tenfizi talebiyle açılan davada, tenfize itiraz eden davalı, sözleşmede basamaklı bir uyuşmazlık çözüm maddesi olduğunu, buna göre tenfiz isteyen davacının tahkime başvurmadan önce iyi niyetle müzakere yoluna başvurusu gerektiğini, ancak bu yönde bir girişimde bulunmadan tahkime başvurduğu için tenfizin reddini talep etmiştir.

İlk derece mahkemesi, davalının itirazını reddetmiştir. Mahkeme, kararında davacının tahkime başvurmadan önce gönderdiği e-posta ve mektuplara davalının cevap vermediğini ve davalının tahkim tarihinden önce başlattığı icra takibi ile dostane çözüm arayışının önünü kestiğini vurgulamıştır. Bu doğrultuda mahkeme, davacının gönderdiği e-posta ve mektupları de dikkate alarak taraflar arasındaki sözleşmede kararlaştırılan dostane çözüm yolunun tüketilmiş sayılması gerektiği sonucuna varmış ve hakem kararının tenfiz edilmesine karar vermiştir.

Davalı ilk derece mahkemesi kararını istinaf etmiştir. İstinaf mahkemesi, ilk derece mahkemesi kararıyla paralel olarak, taraflar arasındaki yazışmalar ve icra takibine başvurulmuş olmasının sözleşmede öngörülen iyi niyetle müzakere girişiminde bulunma koşulunu sağlamış sayılacağına; ek olarak tenfizi

istenen kararı veren hakem heyetinin de bu koşulun sağlanıp sağlanmadığını incelediğini vurgulayarak istinaf başvurusunu reddetmiştir. Davalı tarafça temyiz yoluna başvurulmuş; Yargıtay 6. Hukuk Dairesi ise istinaf mahkemesi kararını onamıştır.

Yargıtay'ın bu kararı, tenfiz davalarında yargı makamlarının dostane çözüm yollarına başvuru koşulunun gerçekleştirilip gerçekleştirilmediğine ilişkin değerlendirmesinde müdahaleci bir yaklaşım sergilemediğini, taraflar arasında uzlaşmaya yanaşmadığına ilişkin göstergelerin bulunması halinde bu yolun tüketilmiş kabul edildiğini göstermektedir.

Tahkim İtirazının Dürüstlük Kuralına Aykırı Olarak İleri Sürülmesi

Yargıtay 6. Hukuk Dairesi 25.1.2023 tarihli kararında, tahkim ilk itirazında dürüstlük kuralının etkisini değerlendirmiştir.

Karara konu uyuşmazlık, arsa payı karşılığı inşaat sözleşmesinden kaynaklı tazminat talebine ilişkindir. Davacı, arsa payı karşılığı inşaat sözleşmesi kapsamında davalı tarafından inşa edilen yapının imar mevzuatına aykırı olması nedeniyle uğradığı zararın tazminini talep etmiştir. Davalı ise, tahkim ilk itirazında bulunarak sözleşmedeki tahkim şartı nedeniyle davanın reddedilmesi gerektiğini ileri sürmüştür. İlk derece mahkemesi tahkim şartını dikkate alarak davayı görevsizlik nedeniyle reddetmiştir.

Davacı, davalının tahkim şartını ve tarafların tahkim iradesini ispat yükümlülüğünü yerine getirmediği iddiası ile ilk derece mahkemesi kararını istinaf etmiştir. Bölge Adliye Mahkemesi, istinaf başvurusunun esaslan reddine karar vermiştir. Davacı bu kez kararı temyiz ederek tahkim şartının geçerli olmadığını, tahkim şartının açıkça ve kesin bir şekilde kararlaştırılmış olmadığını ileri sürmüştür.

Yargıtay, davacının daha önce başka bir yargılamada aynı tahkim şartına dayanarak tahkim itirazında bulunduğu gerekçesiyle davacının somut olayda tahkim şartının uygulanmayacağını ileri sürmesinin dürüstlük kuralına aykırı olacağını belirterek istinaf mahkemesi kararını onamıştır.

Yargıtay'ın bu kararı, tahkim şartının geçersizliğini ileri sürmenin hakkın kötüye kullanımı teşkil ettiği haller için bir örnek teşkil etmektedir. Kararda, tarafların tahkim şartına ilişkin talepleri ve itirazlarının dürüstlük kuralı ışığında değerlendirilebileceği vurgulanmıştır.

Arabuluculuk Toplantısına Katılmamanın Sonuçlarına İlişkin Kanunun İptali

Arabuluculuk Kanunu'nun 18/A/11. maddesi, geçerli bir mazeret göstermeksizin arabuluculuk ilk toplantısına katılmayan tarafın dava sonunda haklı çıksa dahi yargılama giderlerine katlanmak zorunda kalacağını ve bu taraf lehine vekâlet ücretine hükmedilmeyeceğini düzenlemektedir.

Anayasa Mahkemesi, 14.03.2024 tarihli kararında, ilgili düzenlemenin arabuluculuk kurumunun işlerliğinin sağlanması bakımından toplumsal bir ihtiyaca cevap verdiğini, öte yandan kişilere aşırı bir külfet yüklediğini, kamu yararı, mülkiyet hakkı ve mahkemeye erişim hakları arasında gözetilmesi gereken adil dengeyi bozduğunu ve bu itibarla orantısız bir sınırlamaya neden olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu doğrultuda Anayasa Mahkemesi, düzenlemenin mülkiyet hakkı ve hak arama hürriyetine aykırı olduğu değerlendirilmesiyle iptaline karar vermiştir.

İptal kararı Resmi Gazete'de yayımlandığı 18.04.2024 tarihten itibaren 9 ay sonra, 18.01.2024 tarihinde yürürlüğe girecektir. Bu süre içerisinde bir düzenleme yapılmaması halinde, yürürlük tarihi itibarıyla arabuluculuk ilk toplantısına katılmayan kişilerin takip eden yargılamadaki yargılama gideri ve vekalet ücretine ilişkin hakları etkilenmeyecektir.

Sözleşmeye Aykırılıktan Doğan Manevi Tazminat Talepleri

Anayasa Mahkemesi 15.11.2023 tarihli kararıyla, Yargıtay dairelerinin sözleşmeye aykırılıktan doğan manevi tazminat talepleri yönünden yeknesak olmayan içtihatlar geliştirmesinin öngörülebilirlik ilkesini zedelediğine ve adil yargılanma hakkını ihlal ettiğine karar vermiştir.

Başvuruya konu uyuşmazlık; davacının satın aldığı ürünlerin geç teslim edilmesinden ötürü uğradığı manevi zararın tazminine ilişkindir. İlk derece mahkemesi, davacının manevi tazminat talebinin kabulüne karar vermiştir. Bunun üzerine davalı ilk derece mahkemesinin kararını temyiz etmiştir ve uyuşmazlık Yargıtay 13. Hukuk Dairesi'nin önüne gelmiştir. 13. Hukuk Dairesi, sözleşme kapsamındaki geç teslim hukuka aykırı olsa dahi bu nedenle davacının kişilik hakkını zedelemiş olduğunun kabul edilemeyeceğini belirtmiş ve ilk derece mahkemesince manevi tazminat yönünden kabul kararı verilmesini hukuka aykırı bularak kararı bozmuştur.

Bozma kararı sonrasında ilk derece mahkemesi de bozmaya uyarak davacının manevi tazminat talebini reddetmiştir. Davacının temyizi üzerine tekrar Yargıtay ilk derece mahkemesi kararını onamıştır. Buna karşılık davacı, Anayasa Mahkemesi'ne başvuruda bulunmuş ve 13. Hukuk Dairesi'nin kararının, Dairenin sözleşmeye aykırılıkta manevi tazminata hükmedilmesine yönelik içtihadının istikrar kazanmış olması sebebiyle adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

Sözleşmeye aykırılıktan doğan manevi tazminat taleplerine ilişkin Yargıtay içtihadını inceleyen Anayasa Mahkemesi, başvuruya konu kararı veren 13. Hukuk Dairesi'nin somut olayla benzerlik gösteren daha önceki kararlarında manevi tazminat taleplerini kabul ettiği ancak başvuruya konu kararında bu içtihadını terk ettiğini belirtmiş ve neden içtihat değişikliğine gittiğine ilişkin bir gerekçe göstermediğine değinmiştir. Bunlara ek olarak, yine aynı Dairenin başvuruya konu karardan daha sonraki bir tarihte önceki içtihadına uygun olarak manevi tazminat talebini kabul ettiği tespit edilmiştir. Başvuruya konu kararın Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun sözleşmeye aykırılık nedeniyle manevi tazminata hükmedilebileceği yönündeki içtihadıyla da uyuşmadığı Anayasa Mahkemesi tarafından vurgulanmıştır.

Anayasa Mahkemesi, Yargıtay 13. Hukuk Dairesinin gerek kendi içtihadı gerek Yargıtay Hukuk Genel Kurulu içtihadıyla bağdaşmayan kararıyla, başvuru Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkını ihlal ettiğine karar vermiştir.

İş Hukuku Uyuşmazlıklarında Güncel Gelişmeler

İhtiyari Arabuluculuk Görüşmelerinde İrade Fesadına Yönelik İspat Yükü

Davacı işçi tarafından ihtiyari arabuluculuk anlaşma tutanağının, *iradesinin fesada uğratıldığı* iddiasıyla iptali ve işe iade talepleriyle ikame edilen davada, arabuluculuk anlaşma tutanağının iptaline ilişkin davanın ayrılmasına ve bekletici mesele yapılmasına hükmedilmiştir. Anlaşma tutanağının iptaline ilişkin yapılan yargılamada ilk derece mahkemesi tarafından davanın reddine karar verilmiş, davacı işçinin, istinaf başvurusu da esastan reddedilmiştir.

Kararın temyizi üzerine Yargıtay 9. Hukuk Dairesi, 29.05.2023 tarihli onama kararıyla davacı işçinin iradesinin arabuluculuk aşamasında fesada uğratıldığına yönelik iddialarını ispat edemediğine hükmetmiştir. Karara gerekçe olarak, davacı işçinin imzasını inkâr etmemesi, aynı gün ihtiyari arabuluculuk ile iş sözleşmeleri feshedilen tanıkların da davacının iradesinin arabuluculuk görüşmeleri sırasında fesada uğratıldığına dair beyanda bulunmamaları, arabulucunun tarafsız olmadığına yönelik iddianın da ispat edilememiş olması nedenleriyle arabuluculuk tutanağının iptalinin gerekmediğine hükmedilmiştir.

Söz konusu karar, ihtiyari arabuluculuk sayısındaki artış göz önüne alındığında işçi ve işverenler için önem arz etmekte olmasının yanı sıra, arabuluculuk tutanağının iptaline dair iddianın ayrılarak işe iade davası bakımından bekletici mesele yapılması yönünden usul hukuku bakımından da yol göstericidir.

Eşine Kurdurduğu Şirket Vasıtasıyla İşverenin Ürünlerini Satan İşçinin İş Akdinin Feshi

Satış ve pazarlama sorumlusu olması nedeniyle işverenin ürünlerinin iskonto, yeni satış fiyatı gibi gizli bilgilerine erişimi olan işçinin iş akdi, eşine kurdurduğu şirket vasıtasıyla işverenin ürünlerini satışa sunduğunun öğrenilmesi üzerine İş Kanunu m. 25/II(e) uyarınca haklı nedenle feshedilmiştir. Akabinde işçi tarafından işe iade davası ikame edilmiştir.

İlk derece yargılaması neticesinde, işçinin bu eylemiyle şirketi ne kadar zarara uğrattığının sabit olmaması ve kendisinden alınan savunmada olayı ikrar etmiş olması göz önüne alındığında feshin haklı neden ağırlığında olmadığına, ancak davacının eylemlerinin taraflar arasındaki güven ilişkisini temelden sarstığına, dolayısıyla da feshin İş Kanunu m. 18'e göre geçerli nedene dayandığına karar verilmiştir.

Taraflarca karara karşı istinafa başvurulması üzerine, Trabzon Bölge Adliye Mahkemesi 5. Hukuk Dairesi 07.06.2023 tarihli kararı ile işçinin eşine ait firmada işverene ait ürünlerin satılmasının taraflar arasındaki iş sözleşmesinin rekabet yasağını düzenleyen maddesine açıkça aykırılık teşkil etmesi ve davacı işçinin eylemlerinin doğruluk ve bağlılığa uymaması nedeniyle feshin haklı nedene dayandığına hükmedilmiştir.

İlk Derece Mahkemesi kararının aksine, Bölge Adliye Mahkemesi tarafından davacı işçinin eylemleri nedeniyle şirketin ne kadar zarara uğradığına yönelik herhangi bir değerlendirme yapılmamıştır. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun istikrar kazanmış kararları uyarınca da doğruluk ve bağlılığa uymayan fiiller nedeniyle işveren tarafından yapılan haklı sebeple fesihlerde, zararın oluşması veya miktarı bir koşul olarak aranmamaktadır.

Tüketici Uyuşmazlıklarında Güncel Gelişmeler

Tüketici Kredisine Teminat Olarak Gösterilen Emekli Maaşı Hesabından Kesinti Yapılması

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, 31.01.2024 tarihinde, bankalar tarafından tüketici kredilerinin geri ödemelerini düzenleyen sözleşme hükümlerinin geçerliliğine ilişkin önemli bir karar tesis etmiştir.

Karara konu uyuşmazlık, tüketici olan davacının emekli maaşı hesabının bulunduğu bankadan kullandığı kredi sonucunda maaş hesabına bloke konulması sebebiyle geçimini sürdürememesinden bahisle blokenin kaldırılması ile kesintilerin durdurulması ve iadesi talebine ilişkindir. İlk derece mahkemesi, davacının kullandığı kredinin teminatı olarak emekli maaşından kesinti yapılmasına muvafakat etmesi ve bu yönde talimat vermesinin ardından yapılan kesintilerin iadesini istemesinin dürüstlük kuralı ile bağdaşmayacağı gerekçesiyle davanın reddine karar vermiştir. Bu karar, Yargıtay 13. Hukuk Dairesi tarafından, emekli maaşı hesabındaki paranın İcra ve İflas Kanunu (İİK) uyarınca haczi yasak mal ve haklardan olduğu ve tüketici tarafından verilen muvafakatin geçerli olamayacağı gerekçesiyle davacı lehine bozulmuştur. Yerel mahkeme tarafından verilen direnme kararı sonrasında uyuşmazlık Yargıtay Hukuk Genel Kurulu önüne gelmiştir.

Hukuk Genel Kurulu, uyuşmazlık bakımından İİK'ya göre özel hüküm niteliğinde olan ve sigortalıların maaşı üzerine konulan hacizlerin borçlunun muvafakati şartına bağlandığı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu m. 93 f. 1 hükmünü dikkate almıştır. Hukuk Genel Kurulu ayrıca davacının kredi sözleşmesinde geciken taksit ödemeleri için bankaya

mahsup talimatı verdiği ve bu konuda muvafakatname de imzaladığı hususları sabit olduğundan uyuşmazlık konusu kredi sözleşmesi hükmünün Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun kapsamında bir haksız şart teşkil etmeyeceğini belirtmiştir.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, bu kararıyla kişilerin kullandığı tüketici kredilerinin geri ödemesini emekli maaşı ile ödemek zorunda kalacağını bilebilecek durumdayken, sonradan bu yöndeki muvafakatinin geçersizliğini ileri sürmenin dürüstlük kuralına aykırı olacağını ortaya koymuştur.

Tüketici Davalarında Dava Değerinin Gösterilmesi

Yargıtay 3. Hukuk Dairesi, kısmi/belirsiz alacak üzerinden açılan bir tüketici davasının, tüketici hakem heyetinin görevine etkisini incelemiştir. Karara konu uyuşmazlıkta, kısmi taleple ikame edilen talep, yargılama sırasında artırılmış, ancak artırılan tutar tüketici hakem heyeti başvuru sınırının altında kalmıştır.

Yargıtay, bu durumda davacının fazlaya ilişkin hakkını saklı tutsa dahi, nihayetinde talep sonucunun tüketici hakem heyeti sınırı altında kalması halinde, tüketici hakem heyetine başvuru şartını taşımamış kabul edileceğini ifade ederek davanın dava şartı eksikliğinden reddedilmesi gerektiğini ifade etmiştir.

Bu karar doğrultusunda, alacağını hesaplayamayan tüketicilerin fazlaya ilişkin haklarını saklı tutmaları halinde talep edebileceği üst değer tüketici hakem heyeti başvuru sınırının üzerinde olması gerekmektedir. Yargıtay, kararında talep sonucunun belirlenemediği hallerde tüketici hakem heyeti nezdindeki talebin de belirlenebilir asgari bir değer üzerinden ikame edilebileceğine vurgu yapmıştır.

İdare ve Vergi Hukukunu İlgilendiren Güncel Gelişmeler

Anayasa Mahkemesi, 2021 Yılı Hesap Dönemi Bakımından Enflasyon Düzeltmesi Yapılamayacağına Dair Kanun Hükmünü İptal Etti

Vergi Usul Kanunu'na 20.01.2022 tarihli ve 7352 sayılı Kanun ile eklenen geçici 33. madde ile 2021, 2022 ve 2023 hesap dönemlerine ilişkin mali tabloların, şartları oluşup oluşmadığına bakılmaksızın, enflasyon düzeltmesine tabi tutulamayacağı hükmüne bağlanmıştır. Ancak Anayasa Mahkemesi, 30.11.2023 tarihli kararı ile bu hükümdeki "2021" ibaresini iptal etmiştir.

Anayasa Mahkemesi, somut norm denetimi yoluyla önüne gelen başvuruyu yapan Ankara 3. Vergi Mahkemesi önündeki uyuşmazlığın 2021 yılı kurumlar vergisi beyannamesine ilişkin olması nedeniyle kanun maddesinin yalnızca "2021" ibaresini incelenmiştir.

Anayasa Mahkemesi tarafından yapılan değerlendirmede, gelir vergisi ile kurumlar vergisi bakımından vergiyi doğuran olayın hesap döneminin kapandığı 31.12.2021 tarihinde gerçekleştiği, bu tarihten sonra ihdas edilen ve kapanan hesap dönemine ilişkin gelir vergisi ile kurumlar vergisi matrahına etki eden kanun değişikliğinin vergi kanunlarının geriye yürütülmesi sonucunu doğuracağı kanaatine varılmış ve anılan hükümdeki "2021" ibaresinin iptaline karar verilmiştir.

Karar 16.01.2024 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Liman İşletmeleri Özelleştirme Sözleşmeleri Sürelerinin Uzatılabileceğine Dair Kanun Hükmü İptal Edilmiştir

Anayasa Mahkemesi, 18.01.2024 tarihli kararı ile Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanun'un bazı limanlara ilişkin verilen işletme hakkı neticesinde imzalanan 49 yıldan az süreli özelleştirme sözleşmelerinin süresinin ayrıca kırk dokuz yıla kadar daha uzatılabileceğine dair geçici 31. maddesini iptal etmiştir.

Anayasa Mahkemesi, ek sözleşme yaparak sözleşmeyi uzatma imkanının sözleşmenin halihazırdaki taraflarına sağlanması nedeniyle sözleşme süresinin sonunda yeniden ihale yoluyla özelleştirme sürecine konu olabilecek limanların bu sürecin dışına çıkartıldığını, dolayısıyla katılımcılar arasında rekabeti mümkün kılan ihale süreci uygulanmaksızın bu limanların dolaylı olarak özelleştirilmesine izin verilmesinin Anayasa'ya aykırı olduğunu ifade etmiştir. Buna paralel olarak Yüksek Mahkeme, iptal gerekçesi olarak, (i) sözleşmeye taraf olmayan ve ihaleye istekli olabilecek kişilerin mevcut sözleşme süresi sonunda, sözleşme yapma imkanından mahrum bırakılmaları nedeniyle sözleşme özgürlüklerinin sınırlandığını ve (ii) uygulamanın özelleştirme usulü bakımından hakim olması gereken serbest rekabet ve eşitlik ilkelerine aykırı olmasını göstermiştir.

Karar 05.03.2024 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Anonim Şirketlerde Pay Sahiplerinin Bilgi Alma ve İnceleme Hakkı ve Bu Hakkın İcrasında Karşılaşılan Sorunlar

Anonim şirketlerde pay sahiplerinin bilgi alma ve inceleme hakkı, TTK m. 437’de düzenlenmiştir. Buna göre pay sahibi, yönetim kurulundan şirketin işleri hakkında bilgi isteyebilir. Bu hak, pay sahibinin şirket yönetimine katılımını ve şirket yönetiminde şeffaflığı sağlayan bir haktır.

Bilgi alma ve inceleme hakkı, esas sözleşme vasıtasıyla veya şirket organlarından birinin kararıyla kaldırılamaz veya sınırlandırılmaz. Öte yandan, pay sahiplerinin erişebileceği bilgi ve belgeler sınırsız değildir. Pay sahiplerinin bilgi alma taleplerinin, bilginin ifşasının şirket menfaatlerini tehlikeye sokacağı ya da ve şirkete ait ticari sırların ifşası riski olan durumlarda reddedilebileceği yasa düzenlenmiştir. Mahkemelerin uygulamasına bakıldığında pay sahiplerinin, sözleşmeler ve ticari işlemlere ilişkin yazışmaların teminine yönelik bilgi alma ve inceleme taleplerinin ticari sır gerekçesiyle reddedildiği görülmektedir.

Bilgi alma ve inceleme taleplerine ilişkin davalarda ilk derece mahkemelerinin verdiği karar kesindir. Üst mahkeme denetiminin bulunmaması sonucunda uygulamada bu hakkın kapsamına ilişkin bir yeknesaklık sağlanması güçleşmektedir.

Pay sahipleri, bilgi alma ve inceleme hakkını genel kurul toplantısında kullanır. Bu toplantılarda, pay sahipleri, yönetim kurulu ve yöneticilere doğrudan soru yönelterek bilgi alma haklarını kullanabilirler. Bilgi alma talebi cevapsız bırakılan ya da reddedilen pay sahibi, bu reddin haksız ve kanunun emredici hükümlerine aykırı olduğu kanaatindeyse, şirket merkezinin bulunduğu asliye ticaret mahkemesinde bilgi alma ve inceleme talepli dava açabilir. Davanın, bilgi alma talebinin reddini takip eden 10 gün içerisinde açılması gerekmektedir. Şayet pay sahibinin talebi reddedilmemiş, ancak cevapsız bırakılmış ise, başvuru makul süre içerisinde yapılmalıdır.

Bu davada, talep edilen bilginin TTK m. 437 uyarınca şirket sırlarının ifşası ya da menfaatlerinin tehlikeye girmesi riski bulunmuyor olması halinde mahkeme tarafından pay sahibinin bilgiye ve/veya belgeye erişimine karar verilecektir.

Bilgi alma davası bir eda davası niteliğindedir. Bilgi alma talebinin kabulüne yönelik karar cebri icraya konu olabilecektir.

Bu noktada, mahkemenin vereceği kararın içeriği ve kararda kullanılan ifadeler de önem kazanmaktadır. Mahkeme, kararında şirket tarafından hangi bilginin hangi yöntemle verileceğini açıkça belirtmelidir. Mahkemeler, zaman zaman kabul kararlarında bilginin şirket tarafından ne şekilde temin edileceği, hangi belgelerin hangi ortamda pay sahibine ibraz edileceği hususlarını detaylı olarak düzenlemekte, ancak bazen de “pay sahibinin talep ettiği bilgiye erişimine” gibi muğlak kararlar vermektedir.

Önemli olan başka bir husus da, pay sahibinin bilgi almasına yönelik mahkeme kararının vekil ya da danışman marifetiyle gerçekleştirilip gerçekleştirilemeyeceğidir. Pay sahibinin talebine konu bilgi ve belgelerin çoğunlukla mali ve finansal veriler içermesi nedeniyle, pay sahiplerince bu veriler bizzat analiz edilememekte, çoğu zaman pay sahiplerinin danışmanlarınca incelenerek bir sonuç çıkartılabilmektedir. Bunun yanında, Türkiye’de bulunan şirketlerin yabancı gerçek ve tüzel kişi pay sahiplerinin, karara konu bilgileri, danışmanlarının desteği olmadan değerlendirmeleri mümkün olmamaktadır. Buna karşın, bilgi alma talebini ileri süren pay sahibinin, bu hakkını vekil eliyle icra edip edemeyeceği, ya da icrası esnasında bir mali müşavir bulundurup bulunduramayacağı konusunda açıklık bulunmamaktadır.

Pay sahiplerinin bilgi alma ve inceleme haklarını avukatları aracılığıyla icra edebildikleri uygulamada genel olarak kabul edilmektedir. Yargı kararlarında, avukatların da kanunen sır saklama yükümlülüğü altında olmalarından dolayı şirket belgelerini pay sahiplerinin adına inceleyebileceği belirtilmektedir.

Öte yandan, pay sahiplerinin, bilgi alma ve incelemeye yönelik kararların icrası esnasında bir mali ya da finansal danışman bulundurabileceğine yönelik bir genel kabul söz konusu değildir. Pay sahiplerinin bilgi alma ve inceleme talepleri genellikle hissedar uyuşmazlıklarının bir parçası olmakta ve şirket yönetimi mahkeme kararının icrasına da olası gücüyle direnmeye çalışmaktadır. Böyle bir durumda, mahkeme kararında özellikle belirtilmemesi halinde, şirket belgelerinin pay sahibinin şirket bakımından üçüncü kişi konumundaki mali veya finansal danışmanına ibraz edilmesine direnebilecektir. Dolayısıyla, hakkın ruhuna uygun şekilde mahkemeler tarafından bilgi alma ve incelemenin vekil ya da mali müşavir eşliğinde yapılabileceği kararlara eklenmelidir.

Beyaz Yaka Suçları Perspektifinden Pay Sahibi Uyuşmazlıkları

Şirket içi suistimler, bir şirket organizasyonu bünyesindeki bireyler/çalışanlar tarafından gerçekleştirilen suistimleri ifade etmektedir. "Beyaz yaka suçu" kategorisinde değerlendirilen ve birçok farklı görünümü olan bu eylemlerden bazıları, Türk Ceza Kanunu'nda (TCK) münferit birer suç tipi olarak düzenlenmeseler de TCK'da ve bazı kanunlarda özel olarak düzenlenmiş olan rüşvet, dolandırıcılık, güveni kötüye kullanma ve bilgi suistimali gibi suç tiplerinin unsurlarını karşıladığı ölçüde bu suçlar için öngörülen yaptırımlara tabi olmaktadır. Bu bakımdan her bir vakianın, ilgili suç tipinin belirlenmesi açısından bir değerlendirmeye tabi tutulması gerekmektedir.

Rüşvet ve yolsuzlukla mücadele konusunda uluslararası düzeyde önemli bir kurum olan Uluslararası Suistimal İnceleme Uzmanları Derneği (ACFE), şirket içi suistimleri temel olarak; yolsuzluk, şirket varlıklarının kötüye kullanılması ve finansal tablo suistimleri olmak üzere üç ana başlığa ayırmaktadır. ACFE'nin geçtiğimiz günlerde yayımlanan 2024 küresel suistimal raporuna göre incelenen vakıalar içinde şirket varlıklarının kötüye kullanılması en yaygın suistimal türü olup, 120.000 ABD Doları medyan (ortanca) zarar ile en düşük maddi kayba neden olmaktadır. İncelenen vakıalar içerisinde en sık görülen ikinci suistimal türünü yolsuzluk, sonucunu ise finansal tablo suistimleri oluşturmaktadır.

Finansal tablo suistimleri bir şirketin gerçek durumunu gizlemek veya kişisel çıkarlar çerçevesinde finansal durumu olduğundan farklı göstermek için finansal tabloların kasıtlı olarak manipüle edilmesini ifade etmektedir. Bu tür suistimlere, diğerlerine nazaran en düşük oranda karşılaşılmalarına rağmen 766.000 ABD Doları medyan değeriyle en yüksek maddi kayba neden olan suistimal türü olduğu ifade edilmektedir. Özellikle dağıtılabilir kar üzerindeki

uyuşmazlıklar, şirket tarafından ortaklara verilen borçlardan kaynaklanan uyuşmazlıklar, şirket malvarlığının tasfiyesine zemin oluşturmak amacıyla finansal durumu olduğundan daha kötü göstermek ya da şirketi olduğundan fazla kar ediyor gibi göstermek adına yapılan işlemlerden kaynaklanan uyuşmazlıklar esasen finansal tablo suistimali niteliğinde olup uygulamada pay sahipleri nezdinde yaşanan bu uyuşmazlıkların ve yöneticilere karşı açılan sorumluluk davalarının temelinde yer almaktadır. Nitekim ACFE raporunda da suistimali gerçekleştiren kişinin kıdemi ve şirket hiyerarşisindeki konumu arttıkça zarar tutarının yükseldiği tespit edilmiştir. Dolayısıyla, bu tür suistimlerin, onlara "beyaz yaka suçu" niteliğini veren, pay sahipleri veya onların tayin ettiği üst düzey yöneticiler tarafından işlenmesi doğası itibarıyla daha olası ve yaygındır.

Kurumsal yönetim işleyişinde suistimalin farklı görünümüyle karşılaşılabilmektedir. Bu gibi durumlara hukuki sorumluluk yönüyle veya finansal çıkarlar gözetilerek yaklaşılması doğal ve gereklidir. Hukukumuzda da, yönetici veya pay sahiplerinin hukuka aykırı fiilleri üzerine öncelikle TTK kapsamında şirket yönetim kurulunun ve yöneticilerinin sorumluluğu gündeme gelmektedir. Zira her bir hissedar, TTK'nın 553. maddesi uyarınca kanundan ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini kusuruyla ihlal eden kurucular, yönetim kurulu üyeleri, yöneticiler veya tasfiye memurları aleyhine sorumluluk davası açabilmektedir. Öte yandan, aynı eylemlerin suç teşkil ediyor olabileceği unutulmamalıdır. Nitekim pay sahipleri uyuşmazlıklarının birçoğunda, hizmet nedeniyle güveni kötüye kullanma ve nitelikli dolandırıcılık suçları ile vergi mevzuatı kapsamında işlenen suçlara ilişkin unsurların mevcut olduğunu görmekteyiz. Bu meselelerde "beyaz yaka suçları" kapsamında bir değerlendirme yapılması, fiillerin suistimal inceleme yöntemleri kullanılarak incelenmesi ve cezai sorumlulukların işletilmesi şirketin ve paydaşlarının uğradığı zararın tüm kapsamıyla tespit edilmesi için elzem olup hukuk davalarına katkı sunabilmektedir.

Serdar Paksoy
Kurucu, Kıdemli ve
Yönetici Ortak Avukat
spaksoy@paksoy.av.tr

Simel Sarılioğlu
Ortak Avukat
ssarialioglu@paksoy.av.tr

Dođuhan Uygun
Counsel
iduygun@paksoy.av.tr

Onur Çeliker
Counsel
oceliker@paksoy.av.tr

Emre Kotil
Counsel
ekotil@paksoy.av.tr

Can Yılmaz
Kıdemli Avukat
cyilmaz@paksoy.av.tr

Yavuz Şahin Şen
Kıdemli Avukat
ysen@paksoy.av.tr

Özge Mizrahi
Kıdemli Avukat
omizrahi@paksoy.av.tr

Deniz Baytekin
Avukat
dbaytekin@paksoy.av.tr

Osman Pepeođlu
Avukat
opepeoglu@paksoy.av.tr

Pinar Noberi
Avukat
pnoberi@paksoy.av.tr

Barkın Demiray
Avukat
bdemiray@paksoy.av.tr

İrem Sabuncu
Avukat
isabuncu@paksoy.av.tr

**Ođuzhan
Karaömerođlu**
Stajyer Avukat
okaraomeroglu@paksoy.av.tr

Betül Kahraman
Stajyer Avukat
bkahraman@paksoy.av.tr

Bu not sadece bilgilendirme amaçlı olup; hukuki mütalaa teşkil etmemektedir. Bu bilgi notunda tartışılan konulara ilişkin herhangi bir sorunuz olması halinde lütfen bizlerle temasa geçiniz. Tüm hakları saklıdır.

Paksoy Ortak Avukat Bürosu, yerli ve yabancı yatırımcılara Türkiye’de hukuki danışmanlık ve avukatlık hizmeti sağlamak üzere ortak girişimler, şirket birleşme ve satın almaları, rekabet hukuku, gayrimenkul yatırımları, banka ve finans hukuku, sermaye piyasaları, enerji mevzuatı, alt yapı yatırımları, ticari ve idari davalar, iş davaları ve vergi uyuşmazlıkları gibi geniş bir yelpazede faaliyet gösteren yerel avukatlık firmasıdır